

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนส่วนใหญ่เขามาด้วยน้ำใจ เราต้องมีน้ำใจให้กัน ถ้ามีน้ำใจให้กัน ทุกอย่างจะ
ไม่มีการขัดแย้งเลย ถ้าเรามีน้ำใจ เห็นไหม วันนี้เป็นวันประเพณี วันนี้เป็นวันสงกรานต์
วันสงกรานต์นี้เป็นปีใหม่ของชาวสยาม ปีใหม่ดั้งเดิมใจ ปีใหม่ของชาวสยาม แต่เดี๋ยวนี
เวลาปีใหม่ไปแล้วเราเป็นปีใหม่สากล

ถ้าเป็นปีใหม่สยาม นี่เวลาขึ้นปีใหม่เรากลับบ้านกลับเรือนกัน คิดถึงพ่อคิดถึงแม่
กัน เขาเรียกว่า “วันครอบครัว” ถ้าวันครอบครัวนี้ ครอบครัวภายนอก ครอบครัวภายใน
ครอบครัวภายนอกคือพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา ครอบครัวภายในคือหัวใจของเรามัน
เกิดมาทุกภพทุกชาติ มันมีสายมันมีความสัมพันธ์มามหาศาลเลย

นี่ถ้าครอบครัวภายในมันดี ครอบครัวภายในดูแลครอบครัวภายในดี เห็นไหม
มันจะรักหมั่นคณะ รักพวกรักพ้อง รักไปหมดเพราะอะไร นี่ไงมันเห็นใจเขา เพราะเรา
ทุกข์เหมือนกันใช่ไหม จะนั่นวันนี่วันแห่งครอบครัว เขาบอกว่าเป็นวันหยุด มันเป็นวัน
ประเพณีอยู่แล้ว เขาให้หยุดไปหาพ่อกับแม่ แล้วเราไปหยุดหาพ่อกับแม่ เด็กๆ นะเราก็ไป
เที่ยวสนุกกัน เราก็จะไปเล่นสงกรานต์กัน เราได้สงน้ำพ่อกับแม่หรือยัง? เราได้กลับไป
บ้านหาพ่อกับแม่หรือยัง? กลับไปถึงบ้านบ๊อบ ออกเลย

นี่เวลาคิดถึงประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม คนเรามีวัฒนธรรมเป็นคนคินะ
วัฒนธรรมประเพณีทำให้คนต่างจากสัตว์ เวลาสัตว์มันไม่มีหัวใจ ไม่มีสมองของมัน
วัฒนธรรมประเพณี นี่วัฒนธรรมของเรา ถ้าใครมีวัฒนธรรม วัฒนธรรมนี้เป็นสินค้าได้
วัฒนธรรมของเราเราต้องรักษานะ เรายังรักษาของเรา เราเข้าใจเราต้องศึกษา

นี่เราสงกรานต์กันเพื่ออะไร? เราทำกันเพื่ออะไร? ทุกอย่างสุดท้ายแล้วนะ ทำเพื่อ
ความกตัญญูกตเวที ทำเพื่อบุญกุศล ทำเพื่อคุณงามความดี คุณงามความดีมันก็มีหยาบมี
ละเอียดขึ้นไป ความหยาบๆ ของเรา อย่างเด็ก เห็นไหม เราก็ต้องฝึกต้องสอน เวลา

ฝึกสอนขึ้นมา บอกเด็กทำไมไม่เข้าใจๆ เวลาเขาย้อนกลับมาเจ็บนะ “พ่อแม่ไม่สั่งสอน” เวลาพ่อแม่ไม่สั่งสอน แล้วเด็กจะเข้าใจได้อย่างไรละ เด็กมันไม่เข้าใจเพราะพ่อแม่ไม่สั่งสอน ไอ้พ่อแม่ก็ว่าไม่มีเวลา

เราไม่มีเวลา เราทำมาหากินกันไม่มีเวลาอยู่แล้ว ทำมาหากินนะ ปากกัลดินดิบก็จริงอยู่ แต่เวลาลูกของเราในครอบครัวของเรา ถ้ามีหัวใจที่ดี มีความประพฤติที่ดี เราจะมีความสุขนะ เราว่าเราปากกัลดินดิบ เราก็พยายามแสวงหาของเราอยู่นั้นแหละ แต่กลับมาแล้วนะ กลับมาถึงบ้านนี้ครอบครัวแตกสลาย เราจะทุกข์มากกว่านั้นหลายเท่าเลย

ถ้าครอบครัวมันแตกสลาย แล้วไปหามาจากข้างนอก พอเข้ามาข้างในแล้ว ครอบครัวแตกสลายไปแล้ว เราจะเอาอะไรไปเยียวยา มัน แต่เวลาเราพูดเราก็พูดกันนั้นล่ะ ปากกัลดินดิบเราก็ต้องหามาจากข้างนอกก่อน ข้างนอกก่อนเพื่อจะมาเยียวยาครอบครัวของเรา แล้วครอบครัวของเรา ทำไมเราไม่ดูแลหัวใจลูกเรา ทำไมเราไม่สั่งสอน คำว่าสั่งสอนนี้เราดูแลของเราเพื่อคุณงามความดีของเรา

นี่พูดถึงว่าเด็กมันก็ไม่เข้าใจของมันหรอก แต่มีการปลูกฝังของเรา มีความอดทนของเรา เวลาอดทน เห็นไหม คุณสืเวลามีความรัก ทางการแพทย์เขาบอกเลยว่าได้กอดลูกหรือยัง แค่กอดมัน แค่ให้ความอบอุ่นมัน การกอด การให้ความอบอุ่นมันนี่ เวลาเด็กมันไปหาเพื่อนมันนะ มันก็บอกว่าพ่อแม่ไม่รัก พ่อแม่ไม่รัก.. มันก็ว่าพ่อแม่ไม่รักทั้งนั้นแหละ แล้วไอ้พ่อแม่นี้รักหรือเปล่านั้น พ่อแม่รักแต่พ่อแม่ก็มีความจำเป็น เห็นไหม ถ้าพ่อแม่มีความจำเป็น นี่เวลาเขาย้อนกลับมาว่าพ่อแม่ไม่สั่งสอนแล้วเจ็บนะ

ฉะนั้นเราว่าเราจะสั่งสอน เราก็ทำเป็นตัวอย่างก่อน ถ้าเรามีปู่มีย่า เห็นไหม พ่อแม่ก็มีพ่อแม่เหมือนกัน พ่อแม่ก็ทำให้ลูกมันรู้ว่าปู่ ย่านี้เป็นพ่อแม่ของแม่ พ่อแม่ของแม่ก็ดูแลพ่อแม่ของแม่ให้อย่างดี แล้วลูกก็ต้องดูแลพ่อแม่เหมือนที่พ่อแม่ดูแลปู่ ย่า ตา ยายนะ เวลาเราดูแลปู่ ย่า ตา ยาย นี่ก็เป็นแบบอย่าง เป็นตัวอย่างให้มันเห็นนะ แต่ไม่ทำตัวอย่างให้เห็นเลย เวลาเราไปทางถนนกัน เห็นไหม เวลาพ่อแม่เจอพระนะบอกลูกไหว้พระ ลูกไหว้พระ แต่พ่อแม่มันไม่เคยไหว้ พ่อแม่มันไม่กล้าไหว้ แต่มันบอกให้ลูกไหว้พระ ลูกไหว้พระ

นี่ก็เหมือนกัน เราก็ต้องการให้ลูกรักเรา ลูกรักเรา แล้วพ่อแม่เราละ พ่อแม่เราดูแล ไหม ถ้าดูแลนี้ เห็นไหม วันแห่งครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความสัมพันธ์ มีสายสัมพันธ์ กันนะ.. บุญ! คือความยิ้มแย้มแจ่มใสในครอบครัวนั้น บุญ! คือความสุข ความเข้าใจกัน ในครอบครัวนั้น ถ้าในครอบครัวมีความยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน มีความเข้าใจกัน มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน อันนี้คือบุญกุศลที่หาซื้อไม่ได้ หาด้วยเงินกับทองไม่ได้

นี่ความเข้าใจอันนี้สำคัญมาก ทีนี้ประเพณีวัฒนธรรมก็เพื่อเหตุนี้ไง ประเพณี วัฒนธรรมก็เพื่อความรู้สึก ความนึกคิด ประเพณีวัฒนธรรมนี้มันมาจากความรู้สึก ถ้า ความรู้สึกอันนี้มันดีขึ้นมา เห็นไหม มันจะเข้ามาข้างในหัวใจของเรา

เวลาประเพณีวัฒนธรรมเป็นความดีนะ มันเป็นโลก แต่เวลาพระปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ไม่คิดในประเพณี ไม่คิดในวัฒนธรรม.. ประเพณีวัฒนธรรมไม่ใช่ธรรม! ธรรมะคือความสงบร่มเย็นในหัวใจ ถ้าสงบร่มเย็นในหัวใจ มันก็ต้องอาศัยประเพณี วัฒนธรรมนั้นเป็นการสื่อเข้ามา

“ทาน ศีล ภาวนา”

ทาน! ในการสื่อของการทำทาน ทานเพราะอะไร ทานเพราะมีเจตนา มีการ เสียสละออกไป วัตถุนั้นเราเป็นผู้เสียสละออกไป วัตถุนั้นถ้าเราไม่เสียสละออกไป วัตถุ นั้น คุณข้าวของ อาหารนี้ เอาไปไว้ที่ไหน มันก็อยู่ที่นั่นแหละ คนมีเจตนา เห็นไหม เรา ไปซื้อขายแลกเปลี่ยนมาเพื่อเอาไปทำบุญกุศล นี่มันอยู่ที่หัวใจทั้งนั้นแหละ

ทานนี้ก็เพื่อหัวใจ ถ้าคนเราไม่คิดเสียสละทาน มันจะทำได้ไหม วัตถุมันมาได้ ไหม การเสียสละทานก็เพื่อหัวใจ เพื่อมีการเสียสละ มีการฝึกฝน มาฟังธรรมๆ ก็เพื่อ เตือนตัวเองไง นี่ฟังธรรม พระพูดเรื่องอะไร ก็พูดเรื่องคนฟังนั่นแหละ พูดเรื่องหัวใจนั่น แหละ หัวใจที่มันปฏิบัติสมาธิจิตมันมาจากไหน มันมาเกิดเป็นมนุษย์นี้เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อ แม่เลี้ยงดูมาแล้วมันเกิดมาจากไหน เกิดมาจากกรรมไง เกิดมาจากการกระทำไง

ทุกคนอยากจะเกิดจากพ่อแม่ที่มีเมตตา กรุณา อยากเกิดพ่อแม่ที่ดี แล้วมันได้สม ความปรารถนาไหมละ ถ้ามันทำบุญกุศลมา เวลาบาลานซ์นี้ จิตพ่อ จิตแม่ จิตลูกเวลา

ปฏิสนธิจิต เห็นไหม คูติเวลาปฏิสนธิจิต ถ้าจิตใจเราดี เวลาถูกมาเกิดนี้จะดีมากเลย ถ้าจิตใจเราเครียด จิตใจเราต่างๆ นี้อาณัติด้วยสายบุญสายกรรม

ถ้าด้วยสายบุญสายกรรม นี้พ่อแม่ อภิชาติบุตร บุตรที่เกิดมาเพื่อเป็นโง่ทงคล่องใจ ไอ้จิตที่มากเกิดมันก็มีกรรมร่วมกับพ่อกับแม่ทั้งนั้นล่ะ พอมีกรรมร่วมกับพ่อกับแม่แล้วก็เกิดจากกรรมของตัวของเขานั้นล่ะ พอกรรมของเขา เวลาเกิดขึ้นมาแล้วนี้ เราเกิดมาจากกรรม เราเกิดจากการกระทำของเรา จิตเราทำคุณงามความดีใจ เพราะจิตนี้มันเป็นธรรมชาติที่ไม่เคยตาย มันจะเวียนตายเวียนเกิดไปตามธรรมชาติของมัน เวียนตายเวียนเกิดนั้นล่ะ มีบุญกุศลมันไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมขึ้นไป

นี่พูดถึงวิญญูะ ผลของวิญญูะนะ.. แต่เวลาศาสนาไม่สอนอย่างนั้น ศาสนาสอนว่า เทวดา อินทร์ พรหม ก็คือผลของวิญญูะ คือการเวียนว่ายตายเกิดไม่มีวันจบวันสิ้น ถ้าไม่มีวันจบวันสิ้น เราก็ต้องทำความสงบของใจขึ้นมา นี่มรรคญาณด้วยอริยสัจ สัจจะ เห็นไหม

นี่ว่าชีวิตนี้มันทุกข์นักๆ ชีวิตนี้มันทุกข์นัก เกิดขึ้นไหนก็ทุกข์ เกิดเป็นเทวดาก็มีความสุขของเขา เทวดาก็อมทุกข์ของเทวดา เทวดาก็อมทุกข์เพราะอะไร เพราะเทวดาก็ต้องเกิดต้องตายเหมือนกัน ไปเกิดเป็นพรหมก็มีความสุขๆ ความสุขมันก็ไปอมทุกข์อยู่บนพรหมนั้น

“ทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นสัจจะ ทุกข์นี้เป็นความจริง”

พอทุกข์นี้เป็นความจริง พอพุทธศาสนาสอนเรื่องทุกข์ ทุกข์เป็นอริยสัจจะ.. ทุกข์มันเกิดมาจากไหน? ทุกข์มันเกิดบนหัวใจของคน ทุกข์มันไม่ไปเกิดบนต้นไม้ ทุกข์มันไม่ไปเกิดในวัตถุธาตุ ทุกข์มันเกิดบนภวาสวะ บนความรู้สึกรู้สึกของคน ความรู้สึกของจิตต่างๆ ทุกข์มันเกิดที่ไหน แล้วถ้าจิตสงบเข้ามา มันเห็นจิตของเรา เห็นไหม

ดูครอบครัวที่มันเวียนตายเวียนเกิดในวิญญูะติ นี่ครอบครัวใหญ่ จิตนี้มันเป็นครอบครัวใหญ่ เพราะมันสร้างภพสร้างชาติมามาก พอสร้างภพสร้างชาติมามาก มันมีสติ มีปัญญาของมันขึ้นมา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมก็เพื่อเตือนหัวใจทุกดวงใจ เตือนหัวใจทุกดวงใจว่าสิ่งที่มีค่าที่สุดคือที่นี้

เราเกิดมาหาแก้วแหวนเงินทองมหาศาลเลย เกียรติศัพท์ เกียรติคุณทั้งหลายก็ต้องวางไว้ที่นี้ละ แล้วจิตนี้มันจะเคลื่อนไปนะ แล้วจิตนี้มันอยู่กับเรานะ นี่สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดสมบัติพัสถานมันจะกองอยู่ที่นี้ มันจะไม่ไปกับเรา ถ้าจิตนี้มันจะไปอีก แล้วบุญกุศลนี้มันไปกับเรา ถ้าบุญกุศลไปกับเรา นี่เราฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเตือนสติ พอเตือนสติขึ้นมา ถ้ามันเห็นคุณค่าขึ้นมา แต่ถ้าจิตมันหยาบนะ จะเป็นจะตายก็ช่างหัวมันเถอะ ขอให้รอดพ้นจากวิกฤตินี้ไปก่อน มันก็คิดของมันไป

นี่พูดถึงเวลาจิตมันหยาบ แต่ถ้าจิตมันละเอียดละ.. ถ้าจิตละเอียด พอมันสงบเข้ามา มันจะย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา เห็นใหม่ เรามองกันนะ เจริญมี ๒ ด้าน ด้านหนึ่งเรามองทางโลก ว่างๆ ว่างๆ สบายๆ ดีๆ ไปหมด นี่เรามองในซีกของโลก ซีกของโลกคือโลกียปัญญา โลกียธรรม ธรรมของโลก ธรรมของวิชาชีพ ธรรมของกิเลส ธรรมของเกิดจากภพ

อีกด้านหนึ่ง! อีกด้านหนึ่งพอมันสงบเข้ามา เห็นใหม่ พอสงบเข้ามา มันมองด้วยปัญญา ด้วยภาวนามยปัญญา ปัญญาที่จะชำระกิเลส ปัญญาที่จะถอดถอนกิเลส ปัญญาอย่างนี้มีเฉพาะในพุทธศาสนา มีเฉพาะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ในลัทธิศาสนาอื่นไม่มี ในลัทธิศาสนาอื่นๆ มองจากโลกียปัญญา มองจากโลก เพราะจิตเป็นโลก จิตเป็นเรา จิตเป็นความรู้สึก จิตมองจากโลก แต่ทำความสงบของใจเข้ามาให้จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ

มองจากธรรม! มองจากธรรม เห็นใหม่ ทุกข์อันเดียวกัน มองจากโลก เวลาทุกข์ขึ้นมาแล้วตีโพยตีพาย ทุกข์ขึ้นมาแล้วเดือดเนื้อร้อนใจ ทำบุญกุศลขนาดนี้ นี่มีคนพูดมากว่าเกิดในพุทธศาสนา บอกทำบุญแล้วได้บุญมาก ก็ทำบุญมาตลอดชีวิตเลย ทำไม่ไม่เห็นได้บุญเลย นี่เวลาทำบุญกุศลจะได้บุญมหาศาล แล้วทำไมไม่ได้บุญซักที ทำไม่มีความทุกข์ทุกที นี่มองแบบโลกใจ มองแบบโลก

ถ้ามองแบบธรรมละ มองแบบธรรม เห็นใหม่ ถ้าจิตมันเป็นธรรมขึ้นมาแล้ว แม้แต่ชีวิตที่เกิดมานี้ก็มีค่ามากแล้ว มนุษย์สมบัติเป็นอริยทรัพย์ของมนุษย์ แต่เวลาเกิดมา มนุษย์สมบัติ สัจธรรมคือความทุกข์ สัจธรรมคือความทุกข์ แต่เราไม่เคยเห็นความทุกข์ เราปรารถนาแต่ความสุข เราปฏิเสธความทุกข์โดยไม่เผชิญความจริงกับความทุกข์อันนี้

ความทุกข์อันนี้มันเป็นเรื่อง มันเป็นพลังงาน พลังงานมันมีความร้อน พลังงานมันมีอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่เราไม่คิดถึงตัวพลังงานนั้น เราต้องการ พลังงานนั้นไปขับเคลื่อนอย่างอื่นต่อไป เราต้องการพลังงานนั้นไปขับเคลื่อนรถ ไปขับเคลื่อนอุตสาหกรรม ไปขับเคลื่อนต่างๆ เราไม่รู้พลังงานนั้นเพื่อประโยชน์กับ พลังงานนั้น

ถ้าพลังงานจะมีคุณค่ามาก พลังงานนั้นคือสัมมาสมาธิ พลังงานนั้นคือจิต พลังงานนั้นคือจิตคือกลับมาพอกตัวของมันเอง ถ้าพอกตัวของมันเอง นี่ใจ คูสิครอบครว ใหญ่ ครอบครวในพุทธศาสนา อริยสัจ สัจจะความจริงมันจะเกิดกับเรา ถ้าเกิดกับเรา ถ้า ปัญญามันเกิดขึ้นมาขนาดนี้มันจะย้อนกลับมา

จากประเพณีวัฒนธรรมนะ ไม่ใช่เสียหายหรือก ประเพณีวัฒนธรรมนี้ เราต้อง เข้าใจประเพณีวัฒนธรรม แล้วเราเข้าใจว่าประเพณีวัฒนธรรมนี้ เอาไว้เพื่อความร่มเย็น เป็นสุข เอาไว้เพื่อความสามัคคี แม้แต่ทางยุโรปนะ เขามาเห็นแล้วเขายังรักกว่า พวกเรานะ แต่เราจะทำลายกันใหม่ เอาแต่ความมันเข้าว่า

ลองศึกษาก่อนสิว่าประเพณีวัฒนธรรมเขาทำเพื่ออะไร เขามีไว้ทำไม เขามีไว้ให้มี การอบอุ่น ให้มีการอ่อนนุ่มถ่อมตน ให้เด็กๆ เคารพผู้ใหญ่ ให้ผู้ใหญ่ตั้งสอนเด็ก ให้ สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข ให้มีความเข้าใจกัน ให้ปรึกษากัน ให้คุยกัน เพื่ออะไร เพื่อ ประโยชน์กับสังคมนั้น ถ้าสังคมมีความสุข เราก็มีความสุข

นี่พูดถึงประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม แล้วเวลาปีกjekชนละ ปักjekบุคคลละ.. ปักjekบุคคลก็คือเราไง ถ้าใจของเรา เราแก้ไขใจของเราได้ “จากใจดวงหนึ่ง สู้อใจดวง หนึ่ง” ถ้าเราไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจ จะเอาอะไรไปบอกเขา เวลาที่เขาตามปัญหา ขึ้นมานั้นจนตรอกนะ

จากใจดวงหนึ่ง ในหัวใจของเรานี้มันหมักหมมขนาดไหน ใจของเราไม่มี ทางออกขนาดไหน แล้วใจของครูบาอาจารย์ที่ตั้งสอนนี้มีทางขึ้นอย่างไร? จะจูงกัน อย่างไม่ให้ออกไปจากความมืดบอดนี้ จะพากันออกไปจากความมืดบอดนี้อย่างไร? แล้ว มันจะสว่าง มันจะสงบ มันจะสะอาดอย่างไร? แล้วมันพ้นจากภพ จากภวาสวะ จาก ความรู้สึกรู้สีกของตัว

มันเป็นไปได้ นะ นี่พุทธศาสนาของเรา มันมีคุณค่าตรงนี้ไง ตรงที่เป็นนามธรรม เป็นธรรมแท้ๆ แต่ธรรมแท้ๆ นี่เอาอะไรไปสัมผัสมันล่ะ มันก็ต้องมีประเพณี มีการเปรียบเทียบ เทียบเคียง บุคลาธิษฐาน ยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เรารู้ แต่พอเรารู้เองนะ จบหมดเลย ป้างจัดตั้ง สันติภคินีโก รู้จำเพาะตน

ในทุกๆ หัวใจของเราเนี่ย เราจะรู้ได้จากประเพณีวัฒนธรรม นี่เป็นคุณงามความดี แต่ถ้าไปติดมันก็ได้แค่หยาบๆ อย่างนั้นใช่ไหม เราต้องเอาละเอียดกว่านั้น เอาคุณค่าที่ดีกว่านั้น เอาสุดยอดของสังขาร เอวัง